

RIIGIKOGU

IV koosseis

VI istungjärk.

117. koosolek.

10. veebruaril 1931.

Sisu:

1. Teatamine komisjonidesse antud seaduseelnõudest.
2. Tööerakonna Riigikogu rühma esitis Diskonto Panga ja riiklikkude pankade vahekordade selgitamise erikomisjoni ülesannete laiendamiseks.
3. Liigkasu vastu võitlemise seadus — A. Lauri ettepanek.
4. Omavalitsuste ja üldkasulikkude organisatsioonide maaga varustamise seadus — redaktsioon.
5. Raudteede seadus — redaktsioon.
6. Tollipõhitariifide muutmise ja täiendamise seadus — I lugemisel.
7. Välisriikide diplomaatiliste esinduste kinnisvarade riigi- ja omavalitsusemaksudest vabastamise seadus — I lugemisel.
8. Riigi 1924. a. eelarve täitmise aruande kinnitamise seadus — III lugemisel.
9. Kanamunade sisse- ja väljaveo kontrolli seadus — III lugemisel.
10. Sadamamaksude seadus — II lugemisel.
11. Tolliseadustiku muutmise seadus — II lugemisel.
12. Riigikogu ankeetkomisjoni seadus — I lugemisel.
13. Ajutise veneaegsete pensionäride toetamise seaduse muutmise seadus — I lugemisel.

Koosoleku avab teine abiesimees **R. Penno** kell 17.21 min.

Sekretäri kohal sekretäri teine abi **O. Gustavson**.

1. Teatamine komisjonidesse antud seaduseelnõudest.

Sekretär: Riigikogu juhatus andis:

1. sisemiste veetede korraldamise ja selleks krediidi määramise seaduse muutmise seaduse rahaasjanduse komisjoni;
2. rannasadamate arendamise ja selleks krediidi määramise seaduse muutmise seaduse rahaasjanduse komisjoni;
3. Peipsi veepinna reguleerimiseks krediidi määramise seaduse muutmise seaduse rahaasjanduse komisjoni;
4. Eesti-Afghanistani sõpruslepingu kinnitamise seaduse väliskomisjoni.

2. Tööerakonna Riigikogu rühma esitis Diskonto Panga ja riiklikkude pankade vahekordade selgitamise erikomisjoni ülesannete laiendamiseks.

A. Schulbach (töer): Teen ettepaneku, võtta esitis otsekohe sisulisele arutamisele.

9. detsembril läinud aastal valis Riigikogu erilise ankeetkomisjoni, kellele tehti ülesandeks, selgitada maksujõuetuks jäänud Diskonto Panga ja riiklikkude pankade vahekorda. Vahepeal on tekkinud uus sündmus: maksujõuetuks on jäänud Kommerts Pank, mis oli umbes kolm korda suurem Diskonto Pangast. See maksujõuetus puudutab laiemaid hulki kui Diskonto Panga maksujõuetus, kuna temal oli osakondi laiali üle maa ja seetõttu hoiusummasid palju kokku voolanud. Teiselt poolt on riiklikud rahaasutused Kommerts Pangast tugevasti huvitatud, kuna nad sinna on mahutanud suuri summasid, seepärast oleks otstarbekohane, kui ka Kommerts Panga ja riiklikkude pankade vahekordade selgitamine ette võetaks, nagu seda on Riigikogu otsustanud Diskonto Panga ja riiklikkude pankade vahekordade suhtes. See oleks seepärast eriti veel rohkem tarvilik, et isegi Riigikogu kõnetoolilt on puudutatud asjaolusid, mis on ühenduses Kommerts Panga maksujõuetusega. On ühelt poolt tehtud valitsusele etteheiteid, et tema ei ole küllalt energilisi abinõusid tarvitusele võtnud, et Kommerts Panga maksujõuetust ära hoida, teiselt poolt on sellele vastatud, nagu ei oleks Kommerts Pangas asjad olnud kõik korras.

Seda silmas pidades teen ettepaneku, vastu võtta käesolev tööerakonna rühma esitis:

„Riigikogu otsustab laiendada Diskonto Panga ja riiklikkude pankade vahekordade selgitamise erikomisjoni ülesandeid, pannes tema peale ka maksujõuetuks tunnustatud Kommerts Panga ja riiklikkude pankade vahekorra selgitamine.“

A. Rei (stp): Meie rühm toetab tööerakonna rühma käesolevat ettepanekut. Kui paari nädala eest kahe meie rühma liikme poolt esitati Riigikogule uurimisekomisjoni seaduseelnõu, siis tähendas minu rühmakaaslane Klesment siit kõnetoolist, et meie rühm loeb tingimata vaja-

likuks, et Diskonto Panga ja riiklikkude pankade vahekorrad selgitamiseks moodustatud erikomisjon laiendaks oma tegevust ja võtaks selgitamisele ka Kommerts Panga ja riiklikkude pankade vahekorrad ning üldse need põhjused, milliste tagajärjel tekkis Kommerts Panga kokkuvarisemine. Aga samal korral teatasime meie, et senikaua, kui Riigikogu ei ole oma kodukorda täiendanud ses suhtes, et ankeetkomisjonil ka täielik võimalus oleks kõiki asjaolusid selgitada, — senikaua ei pea meie otstarbekohaseks selle ettepanekuga esineda. Täna on kodukorra komisjon Riigikogu ülesandel niikaugelt jõudnud, et vastav seaduseelnõu seisab Riigikogu päevakorras. Kui Riigikogu tõesti tarvilikuks peab Diskonto ja Kommerts Pankade pankrottijäämise põhjusi välja selgitada, mis ju riiklikult väga tähtis ja selgitamist nõudev on, siis on soovitatav, et Riigikogus ankeetkomisjoni seadus kiirelt vastu võetaks. Sellepärast tahaksin soovida, et kõik, kes vajalikuks peavad põhjalikult välja selgitada pankade kokkuvarisemise põhjusi, toetaksid Riigikogu ankeetkomisjoni seaduse vastuvõtmist.

L. Johanson (stp): See on nüüd, lugupeetud Riigikogu liikmed, ju väga rõõmustav, et niisugused ettepanekud tulevad ka tööerakonna poolt. Alguses paistis küll nii, et tööerakond eriti sellest huvitatud ei ole, kui pangaasjad saaksid selgitatud. Iseloomulik on see ka sellepolest, et Vabariigi Valitsuse eesotsas on praegu tööerakondlane, kellele need pangaasjad väga hästi peaksid teada olema, ja küllap seal nüüd ka põhjusi on, kui nüüd ankeetkomisjoni peale lootma hakatakse. Aga et ankeetkomisjon saab midagi varjata või ankeetkomisjoniga midagi katta, — seda lootust muidugi kellelgi ei tarvitse tõsiselt olla. Siit öeldi rkl. Schulbach'i poolt, et neist pankadest, Diskonto Pangast, olevat riiklikud pangad huvitatud olnud. Teame, et riiklikkude pankade, Pikalaenu Panga, peakoosolekuks on Vabariigi Valitsus ja tema oleks pidanud õigel ajal tundma tarvilikku huvi Diskonto kui ka Kommerts Pankade vastu. Kahjuks, pankade kokkuvarisemine ja need lood, mis ajalehtedes on ilmunud nappide andmete varal, need tõendavad seda, et ei ole Vabariigi Valitsus siiski neid ülesandeid, mis seadusega tema peale pandud, korralikult täitnud, ja just selle tagajärjel sai nende kahe panga kokkuvarisemine võimalikuks.

Siin on nüüd ankeetkomisjonis tulnud esile see asjaolu, et ei ole tarvilikke andmeid antud, ja seepärast on isegi üks komisjoni liige tagasi astunud seniks, kui vastav seaduseelnõu esitatakse. Oleks soovitatav, et seaduseelnõu rutem vastu võetaks. Peale selle on ajalehtedes kuuldus, et mõni

valitsuse liige oma ametkonnas mõju on avaldanud uurimise käigu peale. „Tallinna Teatajas“ ilmus vastav teade, ja see peaks härra Kohtu- ja siseministril teada olema. Oleks väga huvitav kuulda, kuidas lugu sellepolest on, kas on Kohtu- ja siseminister seganud ennast uurimise käiku, ja kui, siis missugusel määral? Meil on juhtumisi olnud, kus valitsuse liikmed ühe või teise kohtuasja peale on katsunud mõju avaldada. Tarvis oleks rahvaesindusel kuulda, kuidas lugu sellepolest on.

Kohtu- ja siseminister A. Aderkopp: Austatud Riigikogu liikmed! Et härra Johanson kõiksuguste kahtlustustega on osanud välja tulla, ei ole kellelegi uudis, eriti Riigikogule. Ma olen siit kõnetoolilt juba kinnitanud eelmisel nädalal, et ei ole õige, nagu oleks valitsus mõnesugusel viisil katsunud kohtuprotsessidesse ennast segada. Ja seda võin ma täna kõige kategoorilisemalt kinnitada: ei ole ükski praeguse valitsuse organ seda teinud, ei tohi seda teha ei praeguse valitsuse ega mõne teise valitsuse juures, sest niisugust korda meie riigis olla ei tohi.

Esitis võetakse vastu.

3. Liigkasu vastu võitlemise seadus — A. Lauri ettepanek.

A. Lauri ettepanekul antakse seaduseelnõu üldkomisjoni.

4. Omavalitsuste ja üldkasulikkude organisatsioonide maaga varustamise seadus — redaktsioon.

Redaktsiooni komisjoni aruandja K. Freiberg.

Seaduse lõpuredaktsioon võetakse vastu.

5. Raudteede seadus — redaktsioon.

Redaktsiooni komisjoni aruandja K. Freiberg.

Juhataja: Selle seaduse redaktsiooni kohta juhataja eelkäival otsusel teatan, et jätan ära muudatuste teksti ettekandmise.

Seaduse lõpuredaktsioon võetakse vastu.

6. Tollipõhitariifide muutmise ja täiendamise seadus — I lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja M. Laarmann.

Juhataja: Eelmisel koosolekul on selle seaduseelnõu kohta aruandja teinud ettepaneku,

seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta.

A. Oinas (stp): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Käesoleva seaduseelnõuga, mis pandi maksma lahkuva valitsuse poolt telegraafi teel, on tõstetud nisu ja nisu-saaduste tolle umbes 50% ulatuses, muu seas nisutolle 120 sendi pealt puuda eest kuni 180 sendini. See seaduseelnõu tekitab rahanduse komisjonis suuri vaidlusi. Ma ei taha neid seisukohti, mis komisjonis tollitõstmise vastu esitati meie rühma poolt, täies ulatuses ette kanda. Osalt on küsimus oma pinevuse kaotanud ka sellepärast, et meil on tegemist tollitõstmise sanktsioneerimisega tagantjärele. Pealegi on teiselt poolt tegemist valitsusega, mille line lahkub.

Sellast tollitõstmise viisi, mida on käsitanud Strandman'i valitsus, on nimetatud kaubandus-tööstuskoja esimehe poolt „öötööks“. See nimetus hindab tabavalt meetodit, mida tarvitatakse lahkuva valitsuse. Kõigepealt peab meie rühm käesoleva seaduse puhul tarvilikuks tähendada, et sellane „öötöö“ meetod, tollide maksmapanek telegraafi teel keskööl, tuleks võtta reviderimisele Riigikogu ja valitsuse poolt.

Peamotiiviks, mispärast seda „öötööd“ sallitakse, õigustatakse ja käsitatakse, on see, et sellane tollide maksmapanemise viis hoidvat ära spekulatsiooni. Teisi motiive selle erakordse tollide maksmapanemise kasuks harilikult ei tooda. Pealt näha paistab see veenev olevat, kuid lähemal vaatlusel selgub, et see on pettekujutus. Spekulatsioon on siis võimalik, kui üksikud teavad mingit asjaolu, teised aga ei tea. Kui kõik teavad eeltulevat tollide tõstmist, siis ei ole võimalik spekulatsioon. Spekulatsiooni tuum on ju õieti selles, et üksikud, kes teavad mingit asjaolu, mis võib võimaldada suuremat teenistust, püüavad kasutada oma teadmist selleks, et teistest ette jõuda.

Sel kombel aga tolle maksma panna üle öö, et keegi midaagi ei teaks tollide tõstmisest, on võimatu. Üks või teine saab sellest ikkagi teada ja püüab kasutada spekulatsioonivõimalust, mida avab üle öö tollide tõstmine. Kui aga tollide tõstmine sünnib Riigikogu kaudu, siis ei ole spekulatsioon võimalik, sest asjaolu on avalikult kõigile teada.

Ainuke kartus seisab selles, et üksikud ringkonnad, teades ette tollide tõstmist, veavad liiga palju kaupu sisse vana tolliga, mille tõttu riik saab vähem tulu tollidest. Seda halbust ei saa salata, teataval määral on see olemas, kuid riigil on võimalik selle vastu abinõusid tarvitusele võtta sel

kombel, et see sissevedu, mis ulatub üle keskmise normi, pannakse tagantjärele kõrgema tolli alla.

Igatahes muutub aga majanduseelu normaalsemaks, kui tolle mitte üle öö maksma ei panda, vaid sel teel, nagu tollide kõrgendamise igalpool läneriikides, ka meie naaberriikides Soomes ja Lätis maksma pannakse, nimelt parlamendi kaudu.

Majanduslik tegevus nõuab seda, et mitte üle öö järske pööranguid ei tuleks. Kaubanduslik tegevus tugeneb kalkulatsioonidel, ja neid ei tohi üle öö segi paisata, ümber visata.

Mis puutub käesolevasse seaduseelnõusse sisuliselt, siis on meie rühma seisukoht, mille ka varem oleme esitanud: et antud juhul oleks valitsusel olnud õigem kasutada neid volitusi, mis Riigikogu andis Teravilja kaitseaduse alusel. Rukki suhtes selle kaitse elluviimine osutus raskeks. Meie juhtisime Riigikogu tähelepanu omal ajal sellele, et valitsusel puuduvad abinõud teravilja kaitse maksmapanemiseks rukki suhtes. Ometi Riigikogu enamus arvas tarvilikuks rukki suhtes kaitseaduse maksma panna. Rukkid tuleks kokku osta üle 30.000 tonni, nisu aga ainult ehk 5 tuhat tonni. Viimastel aastatel on põllupidajate poolt turustatud nisu umbes 2—3 tuhat tonni aastas. Võib arvata, et käesoleval aastal turustamine oleks suurem — umbes 5.000 tonni. Selle hulga nisu kokkuostmine ei nõua krediiti kuigi palju. Ka varemalt on eraärid nisu meie kodumaalt kokku ostnud. Raskusi see ei sünnita ka sel põhjusel, et laoruumid on olemas j.n.e. Ei ole ka seda pärdikut teravilja edasi-tagasi vedu, mida peame konstateerima rukki suhtes. Üldse, kui teraviljale kaitseadust mingi vilja suhtes oleks hõlbus olnud maksma panna, siis nisu suhtes. Kuid paraku on Teravilja kaitseadus maksma pandud just rukki suhtes, kus elluviimisel suuremaid raskusi, aga mitte nisu suhtes.

Tollitõstmise tulemus on see, et nisu-saaduste hulk, mida Eesti kodanikud sisse veavad ühel või teisel kujul, läheb aasta jooksul kallimaks üle sajatuhande sendi. Ütleme, kui eraärid, suurveskid, ostaksid kokku umbes 5.000 tonni kodumaa nisu, siis saaks meie põllumajandus kasu kõrgemast tollist — 3,6 senti kasvatusel 5.000 tonnile — umbes 18 miljonit senti. Selleks, et meie põllumajandus võiks teenida 18 miljonit senti enam, peab aga kogu rahvas maksma nisu eest kõrgendatud tollide tõttu enam üle 100 miljoni sendi. See on liiga ränk ohver selleks, et need, kes huvitatud nisu müügist, võiksid saada suuremaid tulusid. Siin on selgelt näha, et valitsus ei ole pidanud silmas niivõrt põllumajanduse huve, kui võrd riigikassa huve. Senini on veetud sisse keskmiselt

aastas umbes 30.000 tonni nisu. Sellega on siin tegemist enam uue kaudse mak-
suga, kui põllumajanduse kaitsega, sest
viimast oleks riigil olnud odavam teostada
Teravilja kaitseseaduse abil.

Mul ei tarvitse selle juures peatuda
pikemalt, et sarnane rahva maksustamine,
nagu seda teeb nisutoll, ei ole õiglane. On
selge, et saia, nisusaaduste kaudu kaudse
maksu pealepanemine rahvale pole õige.

Ülaltoodud põhjustel on meie rühm
käesoleva seaduse vastu.

Aruandja M. L a a r m a n (lõpusõna) :
Pea tähendama, et rahaasjanduse komis-
jonis kaunis pikalt nisutollide küsimust
arutati, ja et komisjonis siiski leiti, et
praeguses olukorras, kus välisvilja, nimelt
nisu, väga palju meie turule valgub ja see
järjest kasvab, nisutollide kõrgendamine
tarvilik on. Kui vaadata nisu sissevedu,
siis on see suurel arvul kasvanud, ja see
kasvamine võtab järjest hoogu. Väga
trehvvavalt tähendati ühel koosolekul, et
see Eesti riigi huvides ei ole, kui väljast
nisu sisse veetakse, sest meie pole nii rik-
kad, et välisleiba süüa võiksim, ja et meil
küllalisel määral nisu kasvatatakse. Nagu
sellekohased andmed näitavad, on meie
maapind küllalt soodne selleks, et nisu
kasvatada. Aastate jooksul on nisukasva-
tamine ikka enam levinud, ja ka pindala,
mis nisu alla võetakse, on suurenenud.
Selles mõttes on mõõduandev asjaolu, et
meil ei tarvitse nisu endisel määral sisse
vedada, ning sellest seisukohast välja min-
nes võttis rahaasjanduse komisjon vastu
kõrgendatud tollimäärad.

Rahaasjanduse komisjoni nimel kordan
oma endist ettepanekut, seaduseelnõu I lu-
gemisel vastu võtta.

Seaduseelnõu võetakse vas-
tu I lugemisel.

7. Välisriikide diplomaatiliste esinduste kinnisvarade riigi- ja omavalitsuse-mak- sudest vabastamise seadus — I lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja J.
F u k s: Vene 7. juuli 1913. a. seaduse
põhjal on Välisministril õigus välisriiki-
dele kuuluvaid ning välissaatkondade ka-
sutada olevaid kinnisvaru vabastada riigi-
ja omavalitsuse-maksudest. Selles Vene
seaduses ei ole täpselt ära tähendatud, mis
tuleb mõista nende maksude all. Selletõttu
on seaduse tõlgitsemine võrdlemisi vaba.
Kinnisvarad, mis välissaatkondade oman-
dused, on vastastikku vabastatud riigi- kui
ka omavalitsuse-maksudest. Pärast 1. jaanuari
1927 ühe saatkonna kinnisvara
ostu puhul on need kinnisvarad vabasta-
tud ka kinnistuselõivust, kantseleimaksust,
aktilõivust ning tempelmaksust. Ühe saat-

konna uue maia ostmise puhul tõusis see
küsimus uuesti üles. Et Vene seaduse
interpreteerimisel ja selle tagajärjel lahk-
arvamisi välissaatkondadega ette ei tuleks,
selleks pidas valitsus tarvilikuks esitada
seaduseelnõu ning anda sellele tagasi-
ulatuv jõud, alates 1. jaanuarist 1927. Te-
gelikku olukorda see seadus ei muuda, ja
ei too järelikult enesega kaasa mingeid
uusi koormatusi riigikassale.

Rahaasjanduse komisjon võttis sea-
duse muutmata vastu. Rahaasjanduse ko-
misjoni nimel panen ette,

seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta.

Seaduseelnõu võetakse vas-
tu I lugemisel.

J u h a t a j a: Kuna kodukorra komis-
joni aruandja rkl. Rei on takistatud
praegu koosolekust osa võtmast, siis jääb
vahele 7. päevakorra-punkt — Riigikogu
ankeetkomisjoni seadus — I lugemisel.

8. Riigi 1924. a. eelarve täitmise aruande kinnitamise seadus — III lugemisel.

Riigi majapidamise aruande komisjoni
aruandja M. A d a m s o n.

J u h a t a j a: Käesoleva seaduseelnõu
III lugemisel jätan ära paragrahvide
teksti ettekandmise.

Pealkiri ja §§ 1—5 võetakse
vastu.

M. A d a m s o n (stp, häälet. motiiv.):
Lugupeetud Riigikogu liikmed! Riigikont-
rollori õienduse kohta läinud Riigikogu
koosolekul 1924. a. riigi eelarve täitmise
aruande kinnitamise seaduse juures, nagu
oleksid minu seletused ekslikud olnud,
oleks mul iärgmist teatada. Minu ütlus,
et tegelik puudujääk suurem on, kui sea-
duses nimetatud Mk. 177.639.418,87, siis
mõtlesin mina nende summade all samu
summasid, mida seekordne rahaminister
1924. a. riigi eelarve seletuses samuti ni-
metas puudujääkideks, ja mis kaetud
puhtemissiooniga. Samuti on siia võetud
krediitoperatsioonid Mk. 423.381.400.—
suuruses summas. Ainult sel teel olevat
võimalik olnud 1924. a. riigi eelarve kulu-
sid ja tulusid tasakaalu viia, ja mis seega
õiguse poolest ka eelarve puudujäägi
moodustavad, ja sellega on siis ka eelarve
tasakaalustatud, ja just neid summasid
olin mina mõelnud oma teadaandes.

Seaduseelnõu terve sisu
võetakse vastu korraga.

9. Kanamunade sisse- ja väljaveo kont- rolli seadus — III lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja M.
M a r t i n s o n.

Seaduseelnõu võetakse vastu paragrahvide viisi ja terve sisu korraga.

10. Sadamamaksude seadus — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja K. Tonkman.

Juhataja: Käesoleva seaduseelnõu II lugemisel jätan ära paragrahvide teksti ettekandmise.

Seaduseelnõu võetakse vastu II lugemisel.

11. Tolliseadustiku muutmise seadus — II lugemisel.

Üldkomisjoni aruandja W. Hasselblatt.

Juhataja: Käesoleva seaduseelnõu II lugemisel jätan ära paragrahvide teksti ettekandmise.

Seaduseelnõu võetakse vastu II lugemisel.

Vaheaeg kl. 18.38 min. — kl. 19.01 min.

Juhataja: Riigikogu asub vahelejäanud päevakorra-punkti juurde.

12. Riigikogu ankeetkomisjoni seadus — I lugemisel.

Kodukorra komisjoni aruandja A. Rei: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Komisjon käesolevas seaduseelnõus olulisi muudatusi ja täiendusi ei teinud. Muudatusi, mis selles on tehtud, võib õieti nimetada redaktsioonilisteks. Nimelt on § 36^a, mis eelnõusse juurde toodi, võetud uue kodukorra sellest osast, mis on maksev üldse kõikide komisjonide kohta, seal hulgas ka ankeetkomisjoni, või, nagu teda uue kodukorra eelnõus nimetatakse — uurimise komisjoni kohta. Kuna aga nüüd ankeetkomisjoni seadus antakse välja novellina enne üldise uue kodukorra maksmapanemist kui täiendus praegumaksvale kodukorrale, siis pidime selle paragrahvi üles võtma käesolevasse seadusse. Selles paragrahvis leidis komisjon vajalikuks teha mõnesuguseid täiendusi selguse pärast, mille kohta seletuskirjas on lähemaid seletusi antud.

Pean veel täienduseks juurde tähendada, et loodavat komisjoni leidsime meie kohasemaks nimetada ankeetkomisjoniks sel põhjusel, et „uurimise“ all meie harilikult mõistame emba-kumba, kas teaduslikku või kohtulikku uurimist. Käesoleval juhtumisel loodava komisjoni ülesanne on selgitada teatavaid asjaolusid, kogudes nende kohta vastavaid andmeid. Sellepärast,

eeskujuks võttes Belgia ja Prantsuse vastavaid kodukordi, võtsimegi uurimise komisjoni nimetuse asemele nimetuse ankeetkomisjon.

Teen ettepaneku, seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta.

Seaduseelnõu võetakse vastu I lugemisel.

13. Ajutise veneaegsete pensionäride toetamise seaduse muutmise seadus — I lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja O. Kask: Rkl-te Kärneri ja Voiman'i poolt esitati seaduseelnõu, mille järgi senist seadust muudetakse. Nimelt on kõige olulisem § 5, kus ette on nähtud, et veneaegsete pensionäride toetust suurendatakse kuni 30 krooni kuus, ja kui toetusesaaja ülal pidada on töövõimetud perekonnaliikmed, makstakse temale lisatoetust ühe isiku pealt 8 krooni kuus, kahe isiku pealt 15 krooni kuus ja kolme või enam isikute pealt 20 krooni kuus.

See seaduseelnõu oli rahaasjanduse komisjonis kaalumisel, samuti ka erilises alamkomisjonis, kusjuures valitsuse seisukohta sooviti teada saada. Valitsus on eelnõu mitmel korral kaalunud ja ühinenud Hariduse- ja sotsiaalminister Hünerson'i seisukohaga, mis järgmine: „Riigikogu liikmete A. Kärneri ja J. Voiman'i poolt esitatud ajutise veneaegsete pensionäride toetamise seaduse muutmise seaduseelnõu ette kandes arvan mina, et Vabariigi Valitsusel tuleks selle eelnõu suhtes eitavale seisukohale asuda. Põhjuseks on liiga suured kulud riigile, mis tema enesega kaasa toob. Mina esitasin Vabariigi Valitsusele analoogilise seaduseelnõu, mille järele riigil kulud suureneksid 600.000 krooni võrra. See seaduseelnõu on Vabariigi Valitsuses kaalumisel, kas riik suudab selleks otstarbeks niivõrra väljaminekuid suurendada. Riigikogu liikmete A. Kärneri ja J. Voiman'i seaduseelnõu vastuvõtmine suurendaks aga riigi kulusid veelgi umbes 500.000 krooni võrra. Kui juba 600.000 krooni leidmine raske on, siis on 1.100.000 krooni leidmine minu arvates täiesti võimata, mispärast eitavale seisukohale asumine paratamata. J. Hünerson, Hariduse- ja sotsiaalminister.“

Rahaasjanduse komisjon ühines Hariduse- ja sotsiaalministri ja ühtlasi Vabariigi Valitsuse seisukohaga ning otsustas Riigikogule ette panna, seaduseelnõu tagasi lükata.

A. Kärner (stp): Väga austatud Riigikogu liikmed! Komisjoni aruandja kandis Riigikogule ette Vabariigi Valitsuse seisukoha, mis seda seadust eitab,

sealjuures nagu kaudselt tunnistades, et valitsus võiks asjaolusid veel kaaluda, kuna aga raha siiski ei leita, et saaks vanade ja vigastatud inimeste, nagu seda on veneaegsed pensionärid ja ilmasõja invaliidid, olukorda parandada. See seaduseelnõu esitati juba umbes poolteist aastat tagasi, vist oktoobrikuus 1929, millise aja jooksul oleks pidanud valitsus küllalt jõudma kalkuleerida ja kaaluda veneaegsete pensionäride ja ilmasõja invaliidide armetu seisukorra selgitamist. 10 krooniga kuus ei saa ära elada inimene, kes 100% töajast kaotanud, inimene, kes jalutu ja kätetu. Paljud on pimedaks jäänud ilmasõja lahinguis. 10 krooniga kuus on võimata läbi saada, kui vigastatud inimene peab enesele abi võtma, kes ta riidesse paneb ja lusika suu juurde tõstab. Jutt võiks olla sellest, et seaduseelnõus tähendatud normid on vast liiga kõrged. Need võiksid ka vähemad olla, kui esitatud eelnõus toodud, sellest aga juttu ei tehta, vaid lihtsalt lükatakse seadus tagasi. Niimoodi ei saa parandada vanade, vigaste inimeste, invaliidide ja teiste õnnetute inimeste seisukorda, kes Vene ajal riiki teenisid ja nüüd niivõrt vanaks olid läinud, et Eesti ajal enam teenida ei saanud. On inimesi, kes enne ilmasõda korjasid enesetele mustade päevade jaoks tagavara. Raha pandi hoiukassadesse ja mujale, kuid kõik see on kaotsi läinud. Poleks seda juhtunud, oleks palju vähem inimesi, kes tarvitavad nüüd riiklikku abi. Mul on lootus, et tulevikus see küsimus siiski tõsisemalt kõne alla võetakse ja püütakse nende inimeste olukorda parandada. Meil on mitu liiki pensionäre, ühed saavad kümneid-tuhendeid sente kuus. See teeb meelega kibedaks inimesel, kes on sõjas viga saanud ja tervisest täitsa ilma jäänud. On üsna noori inimesi, pensionäre, kel ei olegi tervis niivõrt vaevane, et ta kuidagi omaga läbi ei saaks, aga ta saab siiski 30—40.000 senti pensioni kuus. Harilikult riigiametniku pensioni ülemääraks on 14.400 s. kuus, mis on niivõrt suur summa, et sellega saab suurepäraselt ära elada. Vabadusesõja invaliid saab 5.000 senti kuus pensioni, kuna ilmasõja invaliid, kes selles sõjas tervise kaotanud, ei saanud oma vigastuste tõttu vabadusesõtta minna, tema peab 1.000 sendiga ära elama. See äratab kibedusetunnet ilmasõja invaliidides. Tuleks pensioniseadusi üheskoos arutada, sest meil on niiviisi kujunenud, et iga kildkond saab omaette pensioni. Tuleks üldine pensioniseadus välja töötada ja siis võiks selles ära määrata, kui suur peaks olema kõige alam ja kõige suurem pensionimäär. Sellele on seni vähe tähelepanu pööratud ja öeldakse, et pensionid kasvavad meil üle pea. Kui

omalajal võeti vastu pensioniseadusi, siis vaieldi pahemalt poolt, kuhu mina kuulun, vastu pensioni suurtele määradele põhjendustega, et suuremaid pensione tuleks vähendada ja — vähemaid suurendada. Sellekohased ettepanekud lükati tagasi. Nüüd oleme jõudnud ummikusse. Öeldakse, riigil on suured väljaminekud. Valitsus peaks agarasti samme astuma ja pensioniasju ümber korraldama. Meie riigi eelarves on sellel alal suured väljaminekud, kuid siiski riik ei saa oma abi anda sinna, kus see kõige enam tarvis oleks.

Loeme uuest eelarvest, mis veel vastu võtmata ja mida varsti siin arutama hakkame, et vigastatud sõjameeste ühingule seniantud toetust on poole võrra vähendatud. Mineval aastal ja ennemalt oli seda 4 miljonit, tänävu — 2 miljonit senti. Selle abirahaga ei saa vigastatud sõjameeste ühing suurt ära teha. Kui nüüd summat selle määrani vähendatakse, siis läheb vigastatud viletsus veel suuremaks. On inimesi, kes on 100% oma tervisest kaotanud ja praeguse väikese pensioniga läbi ei saa, siis astus ühing abiks. Ajalehtedes oli lugeda, et 20% pensionidest tahetakse maha tõmmata. Ma ei tahaks uskuda, et valitsus niikaugele läheb. Seal polegi midagi võtta. Usun, et kui jõuame eelarve juurde, et vigastatud sõjameeste toetamise summast ei võeta maha, vaid suurendatakse endise määrani, mis on äärmiselt tarvilik. Kes tunneb ligemalt vigastatud seisukorda, see teab, kui tarvilik see on. Riik ei pea oma toetust mitte keelama nendele kõige viletsamatele inimestele. Need on oma tervise teiste pärast kaotanud ja on niisamuti oma elu kaalule pannud, nagu vabadusesõjast osavõtjadki. Nendele peame vastu tulema. Meil on moeks saanud üksnes suurte ja jõukate eest hoolitsemine. Peab invaliididele niipalju vastu tulema, et kuidagi ära elada saaksid. 1923. aastast saadik on teiste liikide pensione kaks kuni kolm korda parandatud ja tõstetud, veneaegsed pensionid on sellest täitsa puudutamata jäänud 7—8 aastat, elu on aga palju muutunud. Loodan, et see viga lähemal ajal parandatakse ja sellepärast teen ettepaneku, see seaduseelnõu anda tagasi komisjoni, materjaliks uue üldise pensioniseaduse arutamiseks.

Aruandja O. K a s k (lõpusõna): Ma arvan, et on asjata anda seaduseelnõu tagasi komisjoni, sellepärast et Vabariigi Valitsusel on niikuinii kõik pensionide kohta käivad seadused ümbertöötamisel. Ja selle suhtes, mis eelkõneleja ette tõi, et valitsus võtaks pensionid ümberkorraldamisele, on kindel, et väikesed pensionid vähendamisele ei tule. Komisjon jõudis

otsusele, et kui tulevad arutamisele uued pensioniseadused, siis on loomulik, et valitsus ka selle seaduseelnõuga arvestab. Komisjoni enamus leidis, et seda eelnõu sarnasel kujul vastu võtta ei saa.

Enne oli eelnõu aruandjaks rkl. Johanson, seaduseelnõu tagasilükkamise puhul aga astus tagasi.

Komisjon põhimõtteliselt pooldas veneaegsete pensionide reguleerimist ja osalist

kõrgendamist, nii et asjata on anda seadus tagasi komisjoni. Valitsuse poolt tulevad uued seaduseelnõud, mis komisjonis arutamisele tulevad.

Juhataja: Panen hääletamisele rkl. Kärneri ettepaneku. (Hääletatakse.) Ettepanek on vastu võetud 34 häälega 26 hääle vastu, seega seaduseelnõu läheb tagasi komisjoni.

Päevakord on läbi, lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 19.21 min.

Õige.

Kinnitan.

Koosoleku sekretär (allkiri).

Koosoleku juhataja (allkiri).

